

Nummelin Aki

Käräjäoikeuden kirjaamon menettely

KANTELU

Aki Nummelin on oikeuskanslerille 25.3.2024 osoittamassaan kantelussa arvostellut sitä, että hänen Helsingin käräjäoikeudelle toimittamansa lausumat oli välitetty ratkaisijoille usean päivän viiveellä, minkä seurauksena asiat oli ratkaistu niitä huomioon ottamatta. Kantelija on pyytänyt tutkimaan, onko Helsingin käräjäoikeuden kirjaamon ruuhkautuneisuus ja viestien välitystoiminnan suuri viive lainmukaista.

SELVITYS

Helsingin käräjäoikeuden laamanni on 30.5.2024 antanut asiasta pyytämäni lausunnon, jonka liitteenä on ollut kantelussa tarkoitetut asiat ratkaisseiden kärjätuomareiden Markku Saarikosken ja Petri Voiman sekä kirjaaja Anne Lundströmin selvitykset. Ne toimitetaan kantelijalle tiedoksi ratkaisun ohessa.

RATKAISU

Arviointi

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 25 §:n 1 momentin mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot. Viranomaisen on mainitun lainkohdan mukaan rekisteröitävä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Mainitun lain 4 §:n 1 momentin mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköjä ovat muun ohella tuomioistuimet.

Ensimmäinen kantelussa arvosteltu menettely liittyy kärjätuomari Petri Voiman ratkaistavaksi jaetun kantelijan kärjätuomarin esteellisyydestä tekemän väitteen käsittelyyn. Voima oli varannut väitteen kohteena olleelle kärjätuomarille tilaisuuden lausua asiasta ja tämän jälkeen 19.3.2024 antanut ratkaisun. Ratkaisun jälkeen oli ilmennyt, että kantelija oli sunnuntaina 17.3.2024 toimittanut kärjäoikeuden kirjaamoon oma-aloitteisen lisälausuman. Se oli toimitettu kirjaamosta osaston sähköpostikansioon 22.3.2024 ja edelleen Voimalle 25.3.2024, joten Voimalla ei ollut ollut sitä käytettävissään asian ratkaistessaan. Voima on selvityksessään todennut, että lisälausuma ei sisältänyt sellaista tietoa, joka olisi vaikuttanut päätöksen lopputuloksen arviointiin.

Toinen kantelussa tarkoitettu menettely liittyy pääkäsittelyn aikataulutuksen viestintään. Asianosaiset olivat 8.3. ja 11.3.2024 kärjäoikeuden pyynnöstä lausuneet tulevan pääkäsittelyn aikataulutuksesta. Kantelija oli toiminut kantajan avustajana. Kärjäoikeus oli 12.3.2024 varannut vastaajille mahdollisuuden lausua 18.3.2024 mennessä kantelijan lausumassaan esittämistä seikoista.

Asiaa käsittelyt kärjätuomari Markku Saarikoski on selvityksessään todennut, että 12.3.2024 tarkoituksena ei ollut antaa kantelijalle erillistä mahdollisuutta kommentoida omaa lausumaansa, mutta tämä oli kuitenkin toimittanut ylimääräisen lausuman kärjäoikeuden virastosähköpostiin 18.3.2024. Saarikoski oli saanut lausuman käyttöönsä vasta 25.3.2024, jolloin se oli liitetty kärjäoikeuden asianhallintajärjestelmään Aipaan. Saarikoskella ei kerrotun vuoksi ollut ollut lausumaa käytössään tehdessään 20.3.2024 päätöksiä pääkäsittelyn aikataulutuksesta. Hän on kuitenkin selvityksessään todennut, ettei tällä ollut kantelijan oikeusturvaa vaarantavaa merkitystä, sillä ylimääräinen lausunto otettiin huomioon ja asianosaisille varattiin mahdollisuus kommentoida sitä 28.3.2024 mennessä. Lopullisesti pääkäsittelyn aikataulutus lähetettiin asianosaisille vasta 2.4.2024.

Käräjäoikeuden laamanni on todennut lausunnossaan, että käräjäoikeuden kirjaamosta oli maaliskuussa 2024 toimitettu asiakirjoja käsittelijöille useita päiviä kirjaamoon saapumisen jälkeen. Käräjätuomareiden selvityksiin viitaten laamanni on todennut, että asianosaisille ei ole kantelua koskevissa asioissa kerrotun seurauksena kuitenkaan tapahtunut oikeudenmenetyksiä.

Laamanni on todennut Helsingin käräjäoikeuden työtilanteen ruuhkautuneen sekä lainkäyttöettä muilla käräjäoikeuden osastoilla. Hän on kertonut kirjaamossa tapahtuneen useita henkilövaihdoksia ja henkilöstöllä olleen pitkäaikaisia poissaoloja, jotka olivat ruuhkautaneet työtilannetta. Hankalassa työtilanteessa käräjäoikeuden kirjaamossa on varmistettu, että uudet hakemukset ja haasteet pystytään kirjaamaan välittömästi. Valitettavasti vireillä oleviin siviiliasioihin kirjattavissa asiakirjoissa on maaliskuussa 2024 kuitenkin ollut poikkeuksellinen viive. Kirjaaja Anne Lundströmin selvityksen mukaan asiakirjojen liittäminen vireillä oleviin asiakirjoihin oli maaliskuussa 2024 ollut jäljessä noin viiden arkipäivän verran.

Tuomioistuinten tiedonhallinnan asianmukaisella järjestämisellä palvellaan perustuslain 21 §:ssä turvatuksen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista ohjaamalla tuomioistuimiin saapuvat asiakirjat viipymättä oikeisiin asiankäsittelyprosesseihin. Lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sovelletaan sen 3 §:n 3 momentissa säädettyjä soveltamisalarajauksia lukuun ottamatta myös tuomioistuinten lainkäytössä.

Selvityksen mukaan asiakirjojen liittämisessä vireillä oleviin riita-asioihin oli maaliskuussa 2024 ollut noin viiden arkipäivän viive, jonka seurauksena kantelussa mainittujen asioiden ratkaisijat eivät olleet tulleet viipymättä tietoisiksi kantelijan käräjäoikeuteen toimittamista lausumista. Käräjäoikeus on laiminlyönyt asioissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa säädetyn velvollisuuden rekisteröidä viipymättä sille saapunut asiakirja asiarekisteriin.

Vaikka edellä selostetussa esteellisyyttä koskeneessa asiassa kantelijan lausumalla ei asian ratkaisseeseen käräjätuomarin mukaan olisi ollut vaikutusta esteellisyyväitteen lopputulokseen, riski oikeusturvan vaarantumiseen on kuitenkin ollut ilmeinen, kun asia on jouduttu ratkaisemaan ilman kaikkia sitä koskeneita asiakirjoja. Kerrottu on omiaan heikentämään myös luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen.

Laamannin lausunnossaan esiin tuomat seikat kuten henkilöstön yllättävät poissaolot ovat sinänsä ymmärrettävällä tavalla vaikuttaneet käräjäoikeuden toimintaan. Laillisuusvalvontakäytännössä on kuitenkin perinteisesti katsottu, ettei viranomaisen voi ruuhkautuneen työtilanteen, resurssipulan tai esimerkiksi töiden organisointiin liittyvien ongelmien vuoksi jättää huolehtimatta laissa säädetyistä velvoitteistaan. Viranomaisen tulee tehokkaalla työnjohdolla, työnteon organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämällä sekä muilla käytettävissään olevilla työnkulkua parantavilla keinoilla vaikuttaa omaan toimintaansa niin, että lakia kyetään noudattamaan.

Laamannin lausunnosta ja kirjaaja Lundströmin selvityksestä ilmenee, että käräjäoikeudessa oli ryhdytty toimenpiteisiin kirjaamisen viiveistä aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi. Käräjäoikeuden kirjaamo oli pyrkinyt informoimaan asiakirjojen kirjaamisen viiveestä käräjäoikeuden osastoja ja kirjaamon ruuhkautuminen on saatu korjattua maaliskuu- ja huhtikuussa tehdyillä ylitöillä. Laamannin ilmoittaman mukaan nyttemmin pyritään arkipäivinä ennen kello 16.15 saapuneet asiat kirjaamaan aina vielä saman päivän aikana.

Lausunnossaan laamanni on pahoitellut kirjaamon viiveestä aiheutunutta ylimääräistä vaivaa kantelijalle ja tämän päämiehille.

Toimenpide

Kiinnitän Helsingin käräjäoikeuden huomiota käräjäoikeuteen saapuvien asiakirjojen kirjaamisen viivytyksettömyyteen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki

OKV/821/10/2024-OKV-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: